Klasik Türk Edebiyatında Metin, Tip ve Kültür Araştırmaları



Editör
Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

UMAY YAYINEVİ

KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA METİN, TİP VE KÜLTÜR ARAŞTIRMALARI

Editör

Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA METİN, TİP VE KÜLTÜR ARAŞTIRMALARI

Editör

Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI SERTİFİKA NU/ *Certificate Number*: 82658

ISBN: 978-625-5036-13-1

DOI: 10.5281/zenodo.23615702

Kütüphane Kartı/Catalog in Publication

1. Baskı, Umay Yayınevi, iv+228 sf., dizin yok, kaynakça var, ek görseller yok, Samsun, 2026; 1st Edition, Umay Publishing House, iv+228 pages, no index, bibliography included, no images, Samsun, 2026

Anahtar Kelimeler/Key Words

1. Klasik Türk Edebiyatı, 2. Metin, 3. Tip, 4. Kültür, 5. Tahlil

Kitabın bütün yayın hakları Umay Yayınevi'ne aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz. Kitabın bütünü benzerlik ve yapay zekâ tespit yazılımıyla taranmıştır. Çalışmaların bütün hukukî sorumluluğu bölüm yazarlarına aittir. All publication rights to this book belong to Umay Publishing House. Without written permission from the publisher, except for academic studies and promotional activities where the source is clearly indicated, the book may not be quoted in part or in whole; it may not be copied, reproduced, or published in any printed or digital medium. The entire book has been scanned using similarity and ai detection software. All legal responsibility for the chapters rests with the authors.

Atıf/Cite: Tuğluk, İ. H. (Ed.) (2026). *Klasik Türk edebiyatında metin, tip ve kültür araştırmaları.* Umay Yayınevi.

Kapak Görseli/*Cover Image*:

Nakkaş Osman,
Surname-i Humayun

Redaktor/Redactor:
Mehmet ÜNAL

Baskı-Cilt / *Printing and Binding:* Saytek Dijital Matbaacılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi

Matbaa Sertifika No/ *Printing House Certificate No.:* 82296

Web Sitesi/ *Web Page*:
https://umayyayinevi.com

E-posta/*Contact*:

umayyayinevi@gmail.com
iletisim@umayyayinevi.com

Adres/Address:

55270, Atakum/Samsun/
Türkiye

ÖN SÖZ

Klasik Türk edebiyatı alanında yürütülen çalışmalar, teknolojik gelişmelerin sunduğu imkânlar ve araştırma yöntemlerindeki çeşitlenmeyle birlikte gün geçtikçe zenginleşmektedir. Bu alandaki araştırmaların önemli bir bölümünü metin neşri, edebî tip incelemeleri ve kültür araştırmaları oluşturmaktadır. Yazma eserlerin tespiti, yeni nüshaların ortaya çıkarılması ve metinlerin tenkitli neşrinin hazırlanması, klasik Türk edebiyatı araştırmalarının temel aşamaları arasında yer almaktadır. Araştırmacıların bu metinlere erişebilmesi, eserlerin çeviri yazılarının hazırlanması ve günümüz Türkçesine aktarılması, söz konusu alandaki çalışmaların gelişmesine ve klasik Türk edebiyatının daha geniş çevrelerce tanınmasına katkı sağlamaktadır. Son yıllarda metin neşri çalışmalarının sayısında bir azalma eğilimi gözlense de yeni metinlerin ve nüshaların tespit edilmesi, bu alandaki araştırmaların sürdürülmesi ve mevcut edebî birikimin daha kapsamlı biçimde değerlendirilmesi bakımından önemini korumaktadır.

Klasik Türk edebiyatı belirli tipler çevresinde şekillenen estetik bir anlayışa sahiptir. Sevgili, âşık, rakip, sûfî, zâhit gibi ana tiplerin yanı sıra mesnevilerde sevgili ve âşık ekseninde şiirsel bir imge olarak ön plana çıkan ve şairlerin elinde yüzyıllarca zenginleşerek işlenen tipler bu edebiyatın belirleyici özelliklerini yansıtır. Aslında bu tipler vasıtasıyla eserlerin yazıldığı dönemin tefekkür ve tasavvur dünyası tarihsel bağlamlar ve metinler arasılık çerçevesinde rahatlıkla takip edilebilir. Kültürümüzün metinler vasıtasıyla sağlam bir şekilde nesilden nesile aktarıldığı gerçeği göz önüne alındığında neredeyse altı asır boyunca his ve fikir dünyamızın inceliklerini işleyen klasik Türk edebiyatı metinlerinin incelenmesinin bir zaruret olduğu muhakkaktır. Klasik Türk edebiyatının kültürümüzün hem kaynağı hem de taşıyıcısı olduğuna işaret eden birçok çalışma yapılmış olmasına rağmen bu hususta kat edilecek daha çok yol olduğu da bir gerçektir. Bu birikimin farklı yönleriyle incelenmesi ve yeni araştırmalarla zenginleştirilmesi klasik Türk edebiyatın kültür hafızamızdaki yerinin daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

On bir bölümden oluşan bu eser klasik Türk edebiyatı alanında gerçekleştirilen araştırmaları ortak bir akademik çerçevede buluşturma düşüncesiyle hazırlanmıştır. Eserin bu yönüyle klasik Türk edebiyatı alanındaki çalışmalara katkı sağlaması en büyük dileğimizdir. Eserin ortaya çıkmasında emeği geçen bölüm yazarlarına ve Umay Yayınevi'ne teşekkürlerimi sunarım.

İbrahim Halil TUĞLUK

Adıyaman-2026

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ •i

İÇİNDEKİLER •iii

Doç. Dr. Halil BATUR
Türk Edebiyatında Selâhaddîn Eyyûbî: Tarihî Şahsiyetten Edebî İmgeye•1

Aleyna KÜÇÜKYAĞAR - Doç. Dr. Hanife ALKAN ATAMAN
Kaside-i Hazreti Halîl'in Oğlu Hazreti İsmail Hikâyesi (İnceleme-Transkripsiyonlu Metin) •28

Doç. Dr. Mete Bülent DEGER - Fatma Saliha GÜNAY
Divan Şiirinde Âşığın Zâhide Nasihatleri •44

Doç. Dr. Murat KEKLİK
Ulvî Divanı'nda Mersiye Dili: Ölen Kişinin Kimliği ve Yasın İfadesi •66

Öğr. Gör. Dr. Beyza ALPARSLAN KABA
Gelenekten Geleceğe: Hüsrev, Şîrîn ve Ferhâd Tipleri Üzerine Mukayeseli Bir İnceleme •90

Dr. Fatıma AYDIN - Bilal ÇİFTÇİ
Çorbada Tuzumuz Olsun: Osmanlı Kültür ve Edebiyatında Çorbaya Bir Bakış •117

Öğr. Gör. Dr. Gönül DELİCE
Sosyal Tipten Edebî Mazmuna: 15 ve 16. Yüzyıl Klasik Türk Şiirinde "Harâmî" •133

Dr. Keziban Bihter ESKİN
Geleneğin Eşiğinde Metin, Anlam ve Ebced: İsmâil Sâdık Kemâl'in Hz. Mevlânâ Ekseninde Kaleme Aldığı Naatlar ve Tarih Düşürme Sanatı •151

Dr. Öğr. Üyesi Kübra BATAR
Mufassal Hulâsa-i Münşeât'ın Dil ve Üslup Özellikleri •176

Dr. Öğr. Üyesi Nevin METE
Mizaç İlminin Klasik Türk Şiirindeki Yansımaları •193

Dr. Öğr. Üyesi Orhan BALCI
Lârendeli Hamdî'nin "Leylâ vü Mecnûn" Mesnevisindeki Mitolojik, Efsanevi ve Tarihi Şahsiyetlerin Kullanımı Üzerine Bir İnceleme •216